

V Bruseli 3. júna 2024
(OR. en)

10683/24

**Medziinštitucionálny spis:
2024/0125(NLE)**

**COSCE 2
COEST 343
RELEX 754
JAI 942
COJUR 56**

NÁVRH

Od:	Martine DEPREZOVÁ, riaditeľka, v zastúpení generálnej tajomníčky Európskej komisie
Dátum doručenia:	30. mája 2024
Komu:	Thérèse BLANCHETOVÁ, generálna tajomníčka Rady Európskej únie
Č. dok. Kom.:	COM(2024) 224 final
Predmet:	Návrh – ROZHODNUTIE RADY o pozícii, ktorá sa má v mene Únie zaujať v orgánoch Rady Európy k zmene postavenia Európskej únie z pridruženého člena Rozšírenej parciálnej dohody o registri škôd spôsobených agresiou Ruskej federácie voči Ukrajine na jej účastníka

Delegáciám v prílohe zasielame dokument COM(2024) 224 final.

Príloha: COM(2024) 224 final

EURÓPSKA
KOMISIA

V Bruseli 30. 5. 2024
COM(2024) 224 final

2024/0125 (NLE)

Návrh

ROZHODNUTIE RADY

**o pozícii, ktorá sa má v mene Únie zaujať v orgánoch Rady Európy k zmene postavenia
Európskej únie z pridruženého člena Rozšírenej parciálnej dohody o registri škôd
spôsobených agresiou Ruskej federácie voči Ukrajine na jej účastníka**

DÔVODOVÁ SPRÁVA

Tento návrh sa týka zmeny postavenia Európskej únie z pridruženého člena Rozšírenej parciálnej dohody o registri škôd spôsobených agresiou Ruskej federácie voči Ukrajine („register škôd“ alebo „register“) na jej účastníka.

1. KONTEXT NÁVRHU

• Dôvody a ciele návrhu

Výbor ministrov Rady Európy prijal 12. mája 2023 uznesenie, ktorým sa ustanovuje Rozšírená parciálna dohoda o registri škôd spôsobených agresiou Ruskej federácie voči Ukrajine.¹

Register škôd slúži ako listinný záznam dôkazov a informácií o nárokoch na náhradu škody, straty alebo ujmy spôsobenej všetkým dotknutým fyzickým a právnickým osobám, ako aj ukrajinskému štátu, ktoré boli od 24. februára 2022 na území Ukrajiny spôsobené medzinárodne protiprávnym konaním Ruskej federácie na Ukrajine alebo voči Ukrajine.

Vzhľadom na časovú tieseň pred 4. samitom Rady Európy, ktorý sa konal 16. a 17. mája 2023 v Reykjavíku, na ktorom bolo zriadenie registra škôd oznámené, bolo jediným spôsobom, ako sa Únia môže stať zakladajúcim členom registra škôd, pripojiť sa k rozšírenej parciálnej dohode ako pridružený člen v súlade s článkom 4 ods. 2 štatútu uvedenej rozšírenej parciálnej dohody.

Na tento účel prijala Komisia 11. mája 2023 v nadväznosti na rozhodnutie Rady o tvorbe politiky, ktoré podporuje takýto krok², rozhodnutie podľa článku 220 Zmluvy o fungovaní Európskej únie (ZFEÚ), ktorým poverila predsedníčku Komisie, aby oznámila generálnemu tajomníkovi Rady Európy zámer Únie pripojiť sa k Rozšírenej parciálnej dohode o registri škôd, v prvom kroku ako zakladajúci pridružený člen³. Účasťou Únie ako pridruženého člena na rozšírenej parciálnej dohode nevznikli Únii žiadne právne záväzky podľa medzinárodného práva, ani to nebolo zámerom tohto kroku.

K dnešnému dňu sa okrem Únie pripojilo k registru škôd 43 štátov, 40 ako účastníci⁴ – vrátane 26 členských štátov⁵ – a tri ako pridružení členovia⁶.

V súlade s článkom 5 ods. 7 štatútu registra škôd pridružení členovia, ktorí dobrovoľne prispievajú do registra sumou rovnajúcou sa sume, ktorú by museli zaplatiť, ak by boli účastníkmi, majú počas rozpočtového roka, za ktorý poskytnú takýto príspevok, plný rozsah práv účastníkov. Únia už zaplatila dobrovoľný príspevok vo výške 1 milión EUR za rok 2023

¹ Uznesenie CM/Res(2023)3, ktorým sa ustanovuje Rozšírená parciálna dohoda o registri škôd spôsobených agresiou Ruskej federácie voči Ukrajine (prijaté Výborom ministrov 12. mája 2023 na 1466. zasadnutí zástupcov ministrov).

² Poznámka k bodu I/A 9016/23, 5. mája 2023.

³ C(2023) 3241, 11. 5. 2023.

⁴ Albánsko, Andorra, Belgicko, Bulharsko, Cyprus, Česko, Čierna Hora, Dánsko, Estónsko, Fínsko, Francúzsko, Grécko, Gruzínsko, Holandsko, Chorvátsko, Írsko, Island, Lichtenštajnsko, Litva, Lotyšsko, Luxembursko, Malta, Moldavská republika, Monako, Nemecko, Nórsko, Poľsko, Portugalsko, Rakúsko, Rumunsko, San Maríno, Severné Macedónsko, Slovenská republika, Slovinsko, Španielsko, Švajčiarsko, Švédsko, Taliansko, Ukrajina a Spojené kráľovstvo.

⁵ Maďarsko sa k registru škôd nepripojilo.

⁶ Japonsko, Kanada a Spojené štáty.

a zaviazala sa uhradiť odporúčaný ročný príspevok za rok 2024. Preto v súčasnosti využíva plný rozsah práv, ktoré majú účastníci.

Vzhľadom na záujem Únie zabezpečiť, aby Ruská federácia znášala právne dôsledky svojho medzinárodného protiprávneho konania, a vzhľadom na to, že zriadenie registra škôd predstavuje významný prvý krok na zabezpečenie včasného odškodnenia obetí, je teraz vhodné zmeniť postavenie Únie v rozšírenej parciálnej dohode z pridruženého člena na účastníka, čím sa opätovne potvrdí pevný záväzok Únie k činnostiam registra, a to aj prostredníctvom platby ročného povinného príspevku.

Zmena postavenia by bola nielen politicky významným krokom pre register škôd, ale mala by aj praktický význam, pretože by registru priniesla finančnú stabilitu založenú na záruke povinného finančného príspevku Únie.

- **Súlad s existujúcimi ustanoveniami v tejto oblasti politiky**

Zmena postavenia Únie v rozšírenej parciálnej dohode o registri škôd je v súlade so záväzkom Únie zabezpečiť, aby škody spôsobené agresiou Ruskej federácie voči Ukrajine a iným porušovaním medzinárodného práva boli náležite odškodnené, ako to už preukázala predchádzajúca účasť Únie na tej istej rozšírenej parciálnej dohode ako zakladajúceho pridruženého člena. V rozhodnutí Komisie z 11. mája 2023, ktorým bola predsedníčka Komisie poverená oznámiť generálnemu tajomníkovi Rady Európy zámer Únie pripojiť sa k rozšírenej parciálnej dohode o registri škôd ako pridružený člen, bolo uznané, že takéto postavenie by malo byť len prvým krokom k účasti Únie na rozšírenej parciálnej dohode.

Členstvo v registri škôd navyše dopĺňa niekoľko iniciatív, ktoré boli od konca februára 2022 podniknuté na európskej úrovni a ktorých cieľom je zabezpečiť, aby Ruská federácia niesla zodpovednosť za svoju útočnú vojnu proti Ukrajine a aby boli jednotlivci zodpovední za medzinárodné trestné činy spáchané na Ukrajine a voči Ukrajine postavení pred súd. Ide najmä o zriadenie Medzinárodného centra pre stíhanie zločinu agresie voči Ukrajine (ICPA) v Eurojuste. Tento návrh je takisto v súlade s účasťou Únie na rôznych fórach a štruktúrach zameraných na posilňovanie spolupráce medzi príslušnými vnútroštátnymi orgánmi, ktoré vyšetrujú medzinárodné trestné činy spáchané na Ukrajine a voči Ukrajine, a na zabezpečovanie toho, aby takéto trestné činy nezostali nepotrestané, ako je napríklad skupina pre dialóg a poradná skupina pre masové zločiny.

- **Súlad s ostatnými politikami Únie**

Neochvejná podpora Ukrajiny zo strany Únie odráža spoločný záväzok dodržiavať demokratické zásady a chrániť medzinárodný poriadok založený na pravidlách a mier v Európe. Tento návrh je preto v súlade s ostatnými politikami Únie, ktorých cieľom je chrániť medzinárodný poriadok a mier v Európe, najmä v kontexte súčasnej útočnej vojny proti Ukrajine. Únia predovšetkým prijala bezprecedentné reštriktívne opatrenia voči Ruskej federácii s cieľom zvýšiť náklady Ruskej federácie za jej nezákonné konanie a obmedziť jej schopnosť pokračovať v agresii. S cieľom posilniť presadzovanie týchto reštriktívnych opatrení Únia okrem iného zriadila osobitnú skupinu pod názvom Freeze and Seize (Zmraziť a zaistiť) a prijala smernicu, ktorou sa harmonizuje vymedzenie porušenia reštriktívnych opatrení Únie a trestné sankcie za takéto porušenia.⁷ Komisia vymenovala vyslanca EÚ pre sankcie v záujme zabezpečenia nepretržitých diskusií na vysokej úrovni s tretími krajinami s cieľom zabrániť vyhýbaniu sa reštriktívnym opatreniam Únie alebo ich obchádzaniu,

⁷ Smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2024/... z ... o vymedzení trestných činov a sankcií za porušenie reštriktívnych opatrení Únie a o zmene smernice (EÚ) 2018/1673 (zatiaľ neuverejnená).

a uverejnila usmernenia pre vnútroštátne orgány a súkromné subjekty v súvislosti s výkladom príslušných pravidiel Únie v tejto oblasti.

Okrem toho je účasť Únie na rozšírenej parciálnej dohode o registri škôd v súlade s dlhodobou spoluprácou medzi Úniou a Radou Európy v oblasti ľudských práv a základných slobôd, demokracie a právneho štátu.

2. PRÁVNÝ ZÁKLAD, SUBSIDIARITA A PROPORCIONALITA

• Právny základ

V článku 218 ods. 9 ZFEÚ sa stanovujú rozhodnutia, ktorými sa určujú „pozície, ktoré sa majú prijať v mene Únie v rámci orgánu zriadeného dohodou, keď je tento orgán vyzvaný prijať akty s právnymi účinkami s výnimkou aktov dopĺňajúcich alebo meniacich inštitucionálny rámec danej dohody“.

Treba poznamenať, že v nariadení Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2024/792 z 29. februára 2024, ktorým sa zriaďuje Nástroj pre Ukrajinu⁸, sa už stanovuje právny základ pre príspevok Únie do registra škôd.

Hmotnoprávny základ závisí predovšetkým od cieľa a obsahu pripravovaného aktu. Ak pripravovaný akt sleduje dva ciele alebo obsahuje dve zložky a ak jeden z týchto cieľov alebo jednu z týchto zložiek možno určiť ako hlavnú, zatiaľ čo druhý cieľ alebo druhá zložka je len vedľajšia, právny akt musí byť založený na jedinom hmotnoprávnom základe, a to na tom, ktorý si vyžaduje hlavný alebo prevažujúci cieľ alebo zložka. Tento návrh má jeden hlavný cieľ, a to spoluprácu Únie s registrom škôd zriadeným v medziach inštitucionálneho rámca Rady Európy. Register škôd zohráva zásadnú úlohu pri podpore a presadzovaní medzinárodnej spravodlivosti na Ukrajine, keďže predstavuje prvý krok smerom k medzinárodnému mechanizmu odškodňovania obetí agresie Ruskej federácie voči Ukrajine. Takáto iniciatíva sa uskutočňuje v medziach rámca zásad a cieľov vonkajšej činnosti Únie, najmä vo vzťahu k jej záväzku zabezpečiť, aby Ruská federácia bola plne zodpovedná za svoju útočnú vojnu proti Ukrajine. Hmotnoprávnym základom tohto návrhu je teda článok 212 ZFEÚ.

Tento návrh preto vychádza z článku 212 ZFEÚ v spojení s článkom 218 ods. 9 ZFEÚ.

• Subsidiarita (v prípade inej ako výlučnej právomoci)

V súlade s článkom 3 ods. 2 ZFEÚ patrí spolupráca medzi Úniou a registrom škôd a následné členstvo Únie v rozšírenej parciálnej dohode o registri škôd do výlučnej vonkajšej právomoci Únie. Tento návrh preto nepodlieha kontrole subsidiarity.

• Proporcionalita

Ciele Únie súvisiace s týmto návrhom uvedené predtým v texte možno dosiahnuť len tým, že Únia vstúpi ako účastník do záväznej medzinárodnej dohody, v ktorej sa stanovuje záväzok dlhodobého platenia ročného povinného príspevku.

• Výber nástroja

⁸ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2024/792 z 29. februára 2024, ktorým sa zriaďuje Nástroj pre Ukrajinu (Ú. v. EÚ L 2024/792, 29.2.2024).

Účasť na rozšírenej parciálnej dohode o registri škôd má vzhľadom na jej celkovú štruktúru a normatívny jazyk právne účinky, a preto treba stanoviť pozíciu Únie rozhodnutím Rady podľa článku 218 ods. 9 ZFEÚ. Pojem „akty s právnymi účinkami“ zahŕňa akty, ktoré majú právne účinky na základe pravidiel medzinárodného práva, ktorým sa riadi predmetný orgán.

3. VÝSLEDKY HODNOTENÍ EX POST, KONZULTÁCIÍ SO ZAJINTERESOVANÝMI STRANAMI A POSÚDENÍ VPLYVU

- **Hodnotenia ex post/kontroly vhodnosti existujúcich právnych predpisov**

Neuplatňuje sa.

- **Konzultácie so zainteresovanými stranami**

Neuplatňuje sa.

- **Získavanie a využívanie expertízy**

Neuplatňuje sa.

- **Posúdenie vplyvu**

Neuplatňuje sa.

- **Regulačná vhodnosť a zjednodušenie**

Neuplatňuje sa.

- **Základné práva**

Agresia Ruskej federácie voči Ukrajine predstavuje porušenie medzinárodného práva a Ukrajine a ukrajinskému obyvateľstvu už spôsobila obrovské škody. Cieľom tohto návrhu je posilniť záväzok Únie, ktorým je zabezpečiť, aby prostredníctvom registra škôd mohli byť takéto škody náležite nahradené, a to vrátane tých škôd, ktoré vznikli dôsledku toho, že Ruská federácia porušuje základné práva, ako sú právo na život, nedotknuteľnosť osoby a majetok, ako aj zákaz mučenia neľudského alebo ponižujúceho zaobchádzania alebo trestu.

4. VPLYV NA ROZPOČET

Postavenie Únie ako účastníka rozšírenej parciálnej dohody o registri škôd si vyžaduje finančný záväzok, a to konkrétne platenie ročného povinného príspevku.

Podľa článku 10 ods. 3 štatútu registra škôd sa výška povinných ročných príspevkov účastníkov, ako aj odporúčaných dobrovoľných príspevkov pridružených členov zakladajú na kritériách na určenie ročnej tarify príspevkov do všeobecného rozpočtu Rady Európy.

Register je zriadený na počiatočné obdobie troch rokov v súlade s uznesením, ktorým sa ustanovuje rozšírená parciálna dohoda o registri škôd. Preskúmanie fungovania registra s cieľom zväziť pokračovanie jeho fungovania sa plánuje do konca počiatočného obdobia troch rokov, t. j. do mája 2026.

Nariadením Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2024/792 z 29. februára 2024, ktorým sa zriaďuje Nástroj pre Ukrajinu⁹, sa stanovuje právny základ pre príspevok Únie do registra škôd. Na základe cieľov stanovených v nariadení (EÚ) 2024/792, a najmä pomoci podľa

⁹ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2024/792 z 29. februára 2024, ktorým sa zriaďuje Nástroj pre Ukrajinu (Ú. v. EÚ L 2024/792, 29.2.2024).

kapitoly V, sa v článku 34 ods. 3 nariadenia (EÚ) 2024/792 stanovuje, že „[p]omocou v rámci tejto kapitoly sa tiež posilňujú kapacity na predchádzanie konfliktom, budovanie mieru a riešenie predkrízových a pokrízových potrieb, a to aj prostredníctvom opatrení na budovanie dôvery a procesov, ktoré podporujú spravodlivosť, hľadanie pravdy, komplexnú obnovu po skončení konfliktu v záujme inkluzívnej a mierovej spoločnosti, ako aj zhromažďovanie dôkazov o zločinoch spáchaných počas vojny. V rámci tejto kapitoly sa môžu financovať iniciatívy a orgány zapojené do podpory a presadzovania medzinárodnej spravodlivosti na Ukrajine.“ Keďže cieľom rozšírenej parciálnej dohody o registri škôd je presadzovať medzinárodnú spravodlivosť na Ukrajine prispievaním do mechanizmu, ktorým sa budú nahrádzať škody, ktoré utrpela Ukrajina a jej obyvateľstvo a ktoré boli spôsobené porušovaním medzinárodného práva Ruskou federáciou, v článku 34 ods. 3 nariadenia (EÚ) 2024/792 sa stanovuje vhodný právny základ, v súlade s ktorým môže Únia poskytovať svoj finančný príspevok na rozšírenú parciálnu dohodu o registri škôd.

Tieto výdavky by pokrýval rozpočtový riadok 16 06 03 01 – Prístupová pomoc Únie a iné opatrenia, pričom v príslušných rozpočtových poznámkach sa vysvetľuje, že táto položka „bude zahŕňať aj podporu [...] a ďalších opatrení, ktoré dopĺňajú opatrenia EÚ, ako sú mechanizmy zodpovednosti za ruskú útočnú vojnu“.

Pokiaľ ide o spôsob plnenia, na povinný príspevok Únie do registra sa vzťahuje článok 239 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ, Euratom) 2018/1046 o rozpočtových pravidlách, ktoré sa vzťahujú na všeobecný rozpočet Únie¹⁰, ktorý umožňuje Únii platiť členské poplatky orgánom, ktorých je Únia členom, a ktorý už bol uplatnený na platbu dobrovoľného príspevku Únie do registra za rok 2023.

Konferencia účastníkov registra škôd prijala 16. novembra 2023 ročný rozpočet na rok 2024. Príspevok Únie na rok 2024 bol stanovený na 845 863,71 EUR a Únii bola zaslaná príslušná výzva na uhradenie príspevku. Príspevok by sa mal v súlade s uvedenými podmienkami uhradiť do 1. júla 2024.

5. ĎALŠIE PRVKY

• Plány vykonávania, spôsob monitorovania, hodnotenia a podávania správ

Neuplatňuje sa.

• Vysvetľujúce dokumenty (v prípade smerníc)

Neuplatňuje sa.

• Podrobné vysvetlenie konkrétnych ustanovení návrhu

Článok 1 obsahuje pozíciu, ktorá sa má v mene Únie zaujať, pokiaľ ide o zmenu postavenia Únie z pridruženého člena rozšírenej parciálnej dohody o registri škôd na jej účastníka.

V článku 2 sa stanovuje nadobudnutie účinnosti rozhodnutia.

¹⁰ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ, Euratom) 2018/1046 z 18. júla 2018 o rozpočtových pravidlách, ktoré sa vzťahujú na všeobecný rozpočet Únie, o zmene nariadení (EÚ) č. 1296/2013, (EÚ) č. 1301/2013, (EÚ) č. 1303/2013, (EÚ) č. 1304/2013, (EÚ) č. 1309/2013, (EÚ) č. 1316/2013, (EÚ) č. 223/2014, (EÚ) č. 283/2014 a rozhodnutia č. 541/2014/EÚ a o zrušení nariadenia (EÚ, Euratom) č. 966/2012 (Ú. v. EÚ L 193, 30.7.2018).

Návrh

ROZHODNUTIE RADY

o pozícii, ktorá sa má v mene Únie zaujať v orgánoch Rady Európy k zmene postavenia Európskej únie z pridruženého člena Rozšírenej parciálnej dohody o registri škôd spôsobených agresiou Ruskej federácie voči Ukrajine na jej účastníka

RADA EURÓPSKEJ ÚNIE,

so zreteľom na Zmluvu o fungovaní Európskej únie, a najmä na jej článok 212 v spojení s článkom 218 ods. 9,

so zreteľom na návrh Európskej komisie,

keďže:

- (1) Valné zhromaždenie Organizácie Spojených národov prijalo 14. novembra 2022 rezolúciu, v ktorej uznalo potrebu vytvorenia medzinárodného mechanizmu na náhradu škody, straty alebo ujmy v dôsledku medzinárodne protiprávneho konania Ruskej federácie voči Ukrajine. V rezolúcii sa ďalej odporúča, aby členské štáty v spolupráci s Ukrajinou vytvorili medzinárodný register škôd, ktorý by slúžil ako záznam relevantných dôkazov a informácií o nárokoch na takúto náhradu.
- (2) Výbor ministrov Rady Európy prijal 12. mája 2023 uznesenie, ktorým sa ustanovuje Rozšírená parciálna dohoda o registri škôd spôsobených agresiou Ruskej federácie voči Ukrajine.
- (3) Register škôd by mal slúžiť ako listinný záznam dôkazov a informácií o nárokoch na náhradu škody, straty alebo ujmy spôsobenej všetkým dotknutým fyzickým a právnickým osobám, ako aj ukrajinskému štátu, ktoré boli od 24. februára 2022 na území Ukrajiny spôsobené medzinárodne protiprávnym konaním Ruskej federácie na Ukrajine alebo voči Ukrajine.
- (4) Únia sa pripojila k rozšírenej parciálnej dohode o registri škôd ako zakladajúci pridružený člen prostredníctvom rozhodnutia Komisie prijatého 11. mája 2023 podľa článku 220 ZFEÚ a oznámeného v ten istý deň generálnemu tajomníkovi Rady Európy. Komisia sa pred prijatím rozhodnutia poradila s Radou o účasti Únie ako zakladajúceho pridruženého člena v registri škôd, a tá politicky schválila rozhodnutie o účasti.
- (5) V rozhodnutí Komisie z 11. mája 2023, ktorým sa Únia pripojila k rozšírenej parciálnej dohode o registri škôd, už bolo uznané, že postavenie Únie ako pridruženého člena malo byť len prvým krokom k účasti Únie na uvedenej rozšírenej parciálnej dohode.
- (6) Európsky parlament a Rada prijali 29. februára 2024 nariadenie (EÚ) 2024/792, ktorým sa zriaďuje Nástroj pre Ukrajinu, ktorým spoluzákonodarcovia okrem iného poskytnú právny základ pre financovanie iniciatív a orgánov zapojených do podpory a presadzovania medzinárodnej spravodlivosti na Ukrajine.

- (7) Vzhľadom na záujem Únie zabezpečiť, aby Ruská federácia znášala právne dôsledky svojho medzinárodného protiprávneho konania voči Ukrajine vrátane povinnosti nahradiť všetky škody, straty a ujmy spôsobené týmto konaním, a zdôrazniť pevný záväzok Únie zúčastňovať sa na registri škôd, ako aj jej záujem využívať všetky práva účastníka, je vhodné zmeniť postavenie Únie v rozšírenej parciálnej dohode o registri škôd z pridruženého člena na účastníka.
- (8) Účastníci rozšírenej parciálnej dohody o registri škôd sú povinní platiť ročný povinný príspevok do registra škôd. V prípade Únie by sa táto platba mala uskutočniť v súlade s príslušnými ustanoveniami nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2024/792 z 29. februára 2024, ktorým sa zriaďuje Nástroj pre Ukrajinu,

PRIJALA TOTO ROZHODNUTIE:

Článok 1

Pozícia, ktorá sa má v mene Únie zaujať, je oznámiť zmenu postavenia Únie v „Rozšírenej parciálnej dohode o registri škôd spôsobených agresiou Ruskej federácie voči Ukrajine“ z pridruženého člena na účastníka.

Článok 2

Toto rozhodnutie nadobúda účinnosť dňom jeho prijatia.

V Bruseli

*Za Radu
predseda/predsedníčka*